

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI
Consiliul pentru Studii Universitare de Doctorat
Școala Doctorală de Finanțe

**MODELE ÎN MACROECONOMIA
COMPORTAMENTALĂ**

Cristina-Elena Bejenaru

Conducător de doctorat: Prof. univ. dr. Ciprian
Necula

București, 2025

REZUMAT

În ultimele decenii, modelele comportamentale s-au dezvoltat în literatura de specialitate ca răspuns la limitările modelelor ce presupun raționalitate perfectă a agenților economici. În lucrarea de față am estimat un astfel de model comportamental, în cadrul căruia agenții economici utilizează două reguli simple (euristici) în vederea formării anticipațiilor, pe care le supun periodic unei evaluări bazate pe un criteriu de succes. Astfel, aceștia folosesc o strategie de învățare de tip *trial and error*, mecanismul de formare a așteptărilor permițând introducerea unei variabile *animal spirit*, reprezentând indicele ce cuantifică sentimentul pieței, ce variază între perioade de optimism sau pesimism generalizat și care influențează dinamicile variabilelor din cadrul modelului. Estimările au fost realizate pe un eșantion de șase state, două avansate (SUA și Zona Euro) și patru emergente (Cehia, Ungaria, Polonia și România), fiind primul studiu care oferă o analiză comparativă pe un eșantion extins pentru un astfel de model comportamental. Ulterior, utilizând parametrii rezultați în urma estimărilor am calibrat și simulat modelul comportamental pentru configurația fiecărei economii. Evidențele arată că modelul comportamental reușește să producă într-o mai bună măsură dinamici similare cu cele observate, generând variabile distribuite non-normal și care au o inerție ridicată, fără a fi necesară introducerea ipotezei de autocorelare a erorilor. De asemenea, transmisia șocurilor este diferită față de cea aferentă modelului cu așteptări raționale, fiind condiționată de starea în care se află economia la momentul șocului (expansiune sau recesiune). Reiese astfel că transmisia șocurilor în economie este marcată de un grad de incertitudine mult mai ridicat decât cel asociat propagării șocurilor în modelele cu așteptări raționale. Analiza politicii monetare arată că alocarea din partea băncii centrale a unei importanțe moderate stabilizării output gap-ului este necesară stabilității modelului, asigurând atât atenuarea volatilității fluctuațiilor economice, cât și cea a inflației. Optimizarea politicii monetare depinde însă de structura fiecărei economii, neexistând o calibrare standard a politicii monetare. Introducerea politicii fiscale în modelul comportamental și estimarea acestuia sugerează o reacție anti-ciclică mai puternică în cazul statelor avansate decât în cele emergente și multiplicatori fiscali mai reduși în economiile dezvoltate decât în cazul celor în dezvoltare. De asemenea, din analiza *trade-off*-ului politicii fiscale reiese o politică fiscală orientată spre a răspunde anti-ciclic la output-gap, aduce beneficii doar dacă rata reală a dobânzii se situează sub ritmul de creștere al economiei. În absența acestei condiții, spațiul fiscal se îngustează, impunând fie moderarea răspunsului anti-ciclic al politicii fiscale, fie creșterea atenției pentru stabilizarea datoriei publice, pentru a preveni amplificarea simultană a volatilității celor două variabile.

CUVINTE CHEIE: model comportamental, macroeconomie, transmisia șocurilor, politica monetară, politica fiscală

CUPRINS

1. INTRODUCERE.....	1
2. LITERATURA DE SPECIALITATE.....	5
2.1 Informație imperfectă și inatenție rațională	5
2.2. Învățare adaptată	7
2.3. Perspectiva sistemelor complexe	8
3. CADRUL CONCEPTUAL ȘI IPOTEZELE CERCETĂRII.....	13
4. METODOLOGIA	14
4.1 Modelul comportamental nou-keynesist (en. new-keynesian models – NK) (en. behavioral – BH).....	14
4.2 Modelul neo-keynesian cu așteptări raționale (en. rational expectations – RE).....	19
4.3 Estimarea modelului - metode de estimare	20
4.3.1 Metoda Momentelor Simulate.....	20
4.3.2 Estimarea bayesiană a parametrilor prin algoritmul Metropolis–Hastings, Markov Chain Monte Carlo (MCMC).....	23
5. DATELE UTILIZATE.....	27
6. REZULTATELE ESTIMĂRIILOR	28
7. SIMULAREA MODELELOR.....	43
7.1 Caracteristicile modelului comportamental	43
7.2 Transmisia șocurilor exogene în economie	56
7.3 Politica monetară optimă în cadrul modelului comportamental	76
7.4 Politica fiscală	88
7.4.1 Estimarea parametrilor în cadrul modelului comportamental cu blocul fiscal	91
7.4.2 Multiplicatorul fiscal	96
7.4.3 Compromisul politicii fiscale	100
8. CONCLUZII	107
BIBLIOGRAFIE	113
ANEXE	123
LISTA ABREVIERILOR	154
LISTA DE TABELE.....	155
LISTA DE FIGURI.....	157